

Σηλύβρια και Επιβάτες, αλησμόνητες κοιτίδες Ελληνισμού ακμάσαντος (Ιωάννης Σιδηράς)

/ [Πεμπτουσία](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση:<http://bitly.com/1QsqgfU>]

Στην επαρχία Σηλυβρίας οι δύο μεγαλύτερες Ρωμαϊκές κωμοπόλεις ήταν η Σηλύβρια και οι Επιβάτες. Σύμφωνα με τα στατιστικά δεδομένα της Επετηρίδος του Θρακικού Συλλόγου (1873/1874) στη Σηλύβρια κατοικούσαν 279 οικογένειες (1.600 ψυχές) και λειτουργούσαν 3 σχολεία (1 ελληνικό, 1 Δημοτικό, 1 Παρθεναγωγείο) με 5 διδασκάλους και 110 μαθητές. Στους Επιβάτες κατά την ίδια περίοδο κατοικούσαν 300 οικογένειες (2.000 ψυχές) και λειτουργούσαν 4 σχολεία (1 Ελληνικό, 1 Δημοτικό, 1 «Αρχιγένειο Παρθεναγωγείο» και το «Ελένιο Εκπαιδευτήριο»). Κατά το έτος 1892, σύμφωνα με τα γραφόμενα του Γ. Ι. Δράκου, στη Σηλύβρια κατοικούσαν 550 οικογένειες και λειτουργούσαν 3 Σχολεία (1 Αστική Σχολή, 1 Παρθεναγωγείο, 1 Νηπιαγωγείο) στα οποία φοιτούσαν 305 μαθητές και δίδασκαν 9 διδάσκαλοι. Στους δε Επιβάτες κατά την ίδια περίοδο κατοικούσαν 400 οικογένειες και λειτουργούσαν 3 σχολεία (Αρχιγένειο Παρθεναγωγείο, 1 Εκπαιδευτήριο, 1 Αστική Σχολή), στα οποία φοιτούσαν 405 μαθητές και δίδασκαν 11 διδάσκαλοι.

Είναι ιστορικώς μεμαρτυρημένο ότι σταδιακά, κατά τον 18ο και 19ο αιώνα, η παρεχόμενη ελληνική παιδεία στη Σηλύβρια και τους Επιβάτες ήταν πολύ υψηλού επιπέδου. Με δαπάνη του Μητροπολίτου Σηλυβρίας Καλλινίκου ιδρύθηκε στα 1799 στη Σηλύβρια κοινοτικό σχολείο και Ιερατική σχολή. Την διαχείριση των ελληνικών σχολείων της περιοχής Σηλυβρίας ανέλαβε αργότερα η συντεχνία των Γουναράδων της Πόλεως. Στη σχολή δίδαξε πρώτα κάποιος Γεώργιος επικουρούμενος από τον Σηλυβριώτη Μανουήλ Δημητρίου (1807-1810), μαθητή της Πατριαρχικής Ακαδημίας. Κατά τα έτη 1817-1818 εδίδαξε και ο Ιερομόναχος Ευγένιος. Ευεργέτης της παιδείας της Σηλύβριας υπήρξε και ο εντόπιος γόνος αυτής Σταύρος Σταυρίδης, πάππος του Μητροπολίτου Ιερισσού και Αγίου Όρους Σωκράτους Σταυρίδη (1866-1945).

Στην ανάπτυξη της παιδείας της κωμοπόλεως των Επιβατών συνέβαλαν ο Αγγελής Καμινάρης, ο Βασ. Ελευθερόπουλος-Λογοθέτης, ο Θεμ. Γρηγοριάδης και άλλοι. Αναμφισβήτητα όμως το καύχημα των Επιβατών και της Ανατολικής Θράκης ήταν τα Αρχιγένεια Εκπαιδευτήρια, τα οποία ανήγειραν το 1857 η φιλογένεια του καθηγητού της Ιατρικής Σχολής Κωνσταντινουπόλεως και γόνον των Επιβατών Σαράντη Αρχιγένη († 1873) και της συζύγου του Ελένης. Τα εκπαιδευτήρια αυτά ανηγέρθησαν στη θέση της Ελληνικής Σχολής των Επιβατών, η οποία είχε ιδρυθεί το 1796 και κάηκε το 1861 και το 1866. Τα Αρχιγένεια Εκπαιδευτήρια συγκροτούνταν από το Παρθεναγωγείο και το Ορφανοτροφείο Θηλέων καθώς και

το «Ελένειον» Εκπαιδευτήριο Αρρένων.

Οι φιλοπρόοδοι Σηλυβριανοί και μετά το θάνατο του Σαράντη Αρχιγένους συνέχισαν και με τις προσωπικές του εισφορές να λειτουργούν τα Αρχιγένεια Εκπαιδευτήρια, ενώ κατά τα έτη 1915-1916 επανοικοδόμησαν τις κτιριακές υποδομές αυτών, όπου στεγάζονταν το δημοτικό σχολείο, το διδασκαλείο και το Γυμνάσιο. Σε παραπλήσιο παλαιό διώροφο κτίριο στεγάζονταν ένα νηπιαγωγείο, ένα οικοτροφείο και μία μικτή Εκκλησία επί ονόματι των τεσσαράκοντα Μαρτύρων. Τα Αρχιγένεια Εκπαιδευτήρια, όπως καταγράφει ο Κων/νος Βακαλόπουλος, με την είσοδο του ελληνικού στρατού στην Ανατολική Θράκη αναδιοργανώθηκαν σε εξατάξιο πρότυπο δημοτικό, σε τριτάξιο διδασκαλείο και σε τριτάξιο παρθενγωγείο. Μετά την εκκένωση της Ανατολικής Θράκης τα Αρχιγένεια Εκπαιδευτήρια συγχωνεύθηκαν μαζί με το Ζάππειο Εκπαιδευτήριο της Αδριανουπόλεως, λειτούργησαν προσωρινώς στην παλαιά Ορεστιάδα και στη συνέχεια μετεφέρθησαν στην Αλεξανδρούπολη, όπου σχημάτισαν το εξατάξιο διδασκαλείο Θράκης (1924). [...] Επιφανείς διδάσκαλοι και λόγιοι του Γένους, οι οποίοι εγεννήθησαν στην επαρχία Σηλυβρίας υπήρξαν: α) ο Σηλυβριανός Γεώργιος Α. Γεννάδιος και β) ο Επιβατινός Βλάσιος Γαβριηλίδης. [...]

Ο πολύς Βασίλειος Σταυρίδης καταγράφει λεπτομερώς τους ναούς και τις Μονές της Σηλυβρίας από τους αρχαίους χρόνους μέχρι και σήμερα, που είναι: α) Η παλαιά Βασιλική του Σωτήρος Χριστού. β) Ο τρουλλαίος βυζαντινός ναός του Αγίου Σπυρίδωνος, πλησίον των αρχαίων τειχών. Ερημώθηκε κατά τα τέλη του 19ου αι. και αφού επανασκευάστηκε, εγκαινιάσθηκε το 1905. Μετά το 1923 χρησίμευε ως σχολείο (1968). Εντός του περιβόλου ήταν το κοιμητήριο και εκτός αυτού παλαιά οικοδομή, όπου άλλοτε εστεγάζετο η ελληνική σχολή που ιδρύθηκε από τον Σηλυβρίας Παΐσιο (1816-1818). Ο Ακύλας Μήλλας αναφέρει ότι το 1968 ανασκάφτηκαν τα θεμέλια του ναού για να ανεγερθεί νέο σχολικό κτίριο, επισημαίνοντας ότι ο συγκεκριμένος ναός ήταν παλαιολόγειο κτίσμα που οι σηλυβριανοί ανεκαίνισαν το 1881.

γ) Ο ναός των Γενεθλίων της Θεοτόκου, της περιφήμου Παναγίας της Σηλυβριανής. Ήταν ο Τρουλλαίος Μητροπολιτικός ναός όπου εφυλάσσετο η εφέστιος και θαυματουργός εικόνα της Σηλυβριανής Παναγίας στην οποία, σύμφωνα με την προφορική παράδοση, ο Άγιος Νεκτάριος, όταν ήταν μικρό παιδί, πήγαινε ενώπιόν της και προσευχόταν με μεγάλη ευλάβεια. Την 8η Σεπτεμβρίου, εόρτιο ημέρα των Γενεθλίων της Θεοτόκου, τελούνταν μεγάλη θρησκευτική και εμπορική πανήγυρις στην οποία προσέρχονταν οι Ρωμιοί από όλα τα μέρη της Ανατολικής Θράκης. Σήμερα η εικόνα της Παναγίας της Σηλυβριανής αφού εσώθη κατά την ανταλλαγή των πληθυσμών (1923), μετεφέρθη από τους Σηλυβριανούς

στον Ι. Ναό Τιμίου Προδρόμου Καβάλας, όπου εγκατεστάθησαν και ανήγειραν και πάλι ναό αφιερωμένο στο Γενέσιον της Θεοτόκου. Ένα από τα βαρύτιμα δισκοπότηρα από κάποιο ναό της Σηλύβριας βρίσκεται στο Μουσείο Μπενάκη (Αθήνα). Σύμφωνα με τον Ακύλα Μήλλα, στο ναό αυτό φυλάσσονταν και τα ιερά λείψανα του μαρτυρήσαντος εν Σηλυβρία Αγίου Αγαθονίκου και της Οσίας Ξένης.
[...]

[Συνεχίζεται]